

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

I. Allegoriis nimis indulsisse Origenem Patres clamant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

dignitate derogasse, in qua Adamus, cum in faciem ipsius spiravit Deus, Spiritum sanctum accepit. Verum postremus ille Origenis locus ex proxime præcedenti explicandus est: unde apparebit vitam ipsam mortalem cum futura comparasse vita, & existimasse nos in illam prodeuntes, ab ortu præferre imaginem Dei, hoc est, ut ait ipse, *possibilitatem perfectionis divinitus datam*, tum cum crearetur Adamus; adumbratam vero per recte facta similitudinem, in sequenti ævo, sive in consummatione, omnibus numeris iri absolutum. Quod si imaginem Dei nihil aliud esse voluit Origenes, quam *possibilitatem perfectionis divinitus datam*, ut præ se fert Rufiniana interpretatio, sequitur ipsam nequitiam censuisse ea Adamum excidisse, quippe quem plena numquamnon libertate fructurum esse sexcenties asseverarit. Eandem porro imaginis & similitudinis distinctionem retinuerunt Victorinus libr. 1. adversus Arium, & Eucherius Lugdunensis libr. 1. in Genesim, & Nicetas in The- fauro orthodoxæ fidei, libr. 4. Har. 31.

X. Ex superioribus lux conciliatur obscuro ac difficili Origenis loco Tom. 14. in Matth. pag. 356. ubi ab hominibus qui humo formati sunt, eos distinguit, qui ad Dei similitudinem fuere procreati: *ὅτι οὗτοι γὰρ ποτὲ ἐκείνων*, inquit, *ἐπλασθη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὸν αὐθροπὸν, καὶ ὁ Θεὸς τὸν αὐθροπὸν, καὶ ὁ Θεὸς τὸν αὐθροπὸν, καὶ ὁ Θεὸς τὸν αὐθροπὸν*. Factos quippe ad imaginem Dei homines, interiores homines & spirituales intelligit, sensilium ac corporalium rerum contagione immunes. Vnde statim adiicit: *ὡς ποτὲ γὰρ γυνὴ κατ' εἰκόνα, καὶ ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' οἱ μὲν ἀθανάτοις, ὁ δὲ ἄνθρωπος*. Qui carni autem dediti sunt, & fluxis ac sordidis rebus delectantur, eos esse statuit vitam & uxorem, duos nempe in una carne. Similiter Philo hominem ex humo fictum ab eò sejungit & secernit, qui ad imaginem Dei creatus est; sed rem aliter explicat; hunc quippe hominem esse vult & ἀρχαῖον καὶ κοινόν, sive hominis ideam, quæ Dei menti inest; illum vero hominem esse mortalem ac terrenum, ad hujus formam expressum. Inique ergo consuleretur in Origenem, si ex eò loco Præadamitas invexisse homines argueretur, cum alias sæpe Adamum ab initio rerum à Deo creatum asserat, ac primum hominem appeller. Iniquus etiam consuleretur in ipsum, si ex hoc altero, quem exhibet Methodius apud Photium Cod. 235, erroris eiusdem insimularetur: *ὅτι ἐν ἡμέραις ἀδάμ, ὅς φασὶ πνεῦμα ἄφρονον εἶναι ὁ ἀφροπὸν, τότε ἀφροπὸς πνεύματος εἰς κόσμον παρῆλθεν. ἂν αὐτὸς πνεῦμα ἦν ἡμεῶν ἢ τῆ ἀδάμ, ἡρώτως ἠρξάτο δημιουργεῖν*. Neque ergo ab Adamo, ut aiunt quidam, homo qui antea non erat, tunc primum formatus in mundum venit: neque rursus mundus ante sex dies quam fieret Adam, condi captus est. Non hic quidem Præadamitas, ut dictum est, sed pejus quid fingit; nempe ante hunc mundum mundos alios exiisse. Ait quippe Methodius ibi ipsum de Univerſi æternitate differere.

QVÆSTIO DECIMA TERTIA.

DE ALLEGORICA SCRIPTVRÆ INTERPRETATIONE.

I. Allegoriis nimis indulgisse Origenem Patres clamant. II. Varia afferuntur loca in quibus literam rursus est pessumdedit. III. A quibus morem hunc interpretandæ Scripturæ accepit, exquiritur. IV. Idem aliquando suam literæ dignitatem servat. V. Refelluntur Eustathij Antiocheni adversus Origenis allegorias querelæ.

I. QVANDO QUIDEM Theologiæ fundamentum est Scriptura sacra, & ex perverſis fere sanctorum Librorum interpretationibus hæreses profectæ sunt, plurimum Reipublicæ Christianæ interest, salvos eorum fartosque servare sensus, & nimium in ea explicanda ingenio suo permittentium hominum quorundam licentiam coercere. Propositum id unice fuit vetustis Ecclesiæ Patribus, ut ex perpetuis illorum adversus Scripturæ corruptores velitationibus intelligimus; adeo ut Origenes, quod in divinis Voluminibus edisserendis pessumdato nonnumquam, vel neglecto historico sensu, allegoricis expositionibus rei veritatem oblimasset, multorum insimulationes vivus videntque expertus sit, ut ipse queritur Homil. 13. in Genesim *si ergo incipiam & ego*, inquit, *Veterum dicta discutere, & sensum in eis querere spirituales, si conatus fuero velamen Legis amovere, & ostendere allegorica quæ scripta sunt, fœdus quidem puseos: sed statim mihi movebunt calumnias amici literæ, & insidiabuntur mihi, inimicitias continuo, & persecutiones parabunt, veritatem negantes stare posse nisi super terram.* Et quoniam perlata patet iste error, multorumque errorum veluti seges est, idcirco è novem criminationibus à Pamphilo in Apologia collectis, quarta & sexta eo pertinere reperiuntur. Theophilus quoque Paschal. 1. *Quæ enim ilium ratio, inquit, quis disputationum ordo perduxit, ut allegoria umbris & casibus imaginibus Scripturarum tollet veritatem*

A *tem? Veritatem historie*, ait Epiphanius Epist. ad Ioh. Hierof. cap. 2. *allegoria depravans mendacio insinua verba multiplicat*: quod eidem obiicit Har. 64. cap. 4. adiicitque ad falsarum opinionum præsidium testimonia Scriptoribus sacris perperam afficta ab eo afferri. Eadem de causa hunc culpatur Hieronymus in Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. At in cap. 10. Danielis, nomini Origenis pepercit, rem ipsam coarguit. Coarguunt & Basilius Hom. 9. in Hexaem. & Chrysostomus Hom. 13. in Genes. & Augustinus libr. 13. De civit. Dei, cap. 21. & libr. 8. De Genes. ad liter. cap. 1. & Anastasius Sinaita libr. 7. Anagog. Contemplat. & Michaël Glycas Annal. part. 4. & Nicetas Choniates in Thefauro orthod. fid. libr. 4. Har. 31. & his omnibus antiquior Eustathius Antiochenus in libro De engastrimytho; cuius incurfiones in Origenem & assultus infra retundemus.

B II. Iurene an iniuria lis ea adversus Origenem mota sit, videamus. Sape quidem historicum sensum proculcandum ac contemnendum esse docet: velut libr. 6. contr. Cels. τὸ γραμμα δαυλεῖται, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. γραμμα μὲν ἢ αἰσθητῶν ἀνοήτων ἐκδοχὴν ἢ τῶν γραμματικῶν, πνεῦμα ἢ ἰσχυρῶν. Ibidem imperitia eos arguit qui rebus præcreandis sex veros dies Deum infumisse putant: & libr. 7. refellens Celsum, qui instituta quadam Christi Mosaicæ Legi contraria esse pugnabat, duplicem esse Legem respondet, alteram iuxta litteram, alteram iuxta intellectum; Legem quæ est *θεὸς τὸ ἴσον*, ab Ezechiele appellari *Εzech. 20.*
καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, at Legem quæ est *θεὸς ἡμεῖς*, ab eodem Propheta *Εzech. 20.*
καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων nuncupari. Idem Homil. 6. in Genes. *Ὁ ἰσχυρῶν*, inquit, *ἀδελφὸς* erit legentibus Abraham tantum Patriarcham, non solum mentitum esse Abimelech Regi, sed & pudicitiam conjugis prodidisse? Quis nos adficit tanti Patriarchæ uxor, si pueretur contaminationibus exposita per continentiam maritalem? Hac Iudæi putent, & si qui cum eis sunt literæ amici, non spiritus: & Homil. 10. sequenti: Sape iam dixi quod in his non historie narratur, sed mysteria contextantur. Homilia vero 2. in Exod. Si secundum historie narrationem suscipienda essent quæ scripta sunt, videtur hoc quod dicit Scriptura, quia non fecerunt obstetrices secundum quod præceperat ei Rex Ægypti, stare non posse: & paulo post: Hac interim propter eos qui amici sunt literæ, & non putant Legem spiritalem esse, & spiritualiter intelligendam. Sed nos qui omnia quæ scripta sunt, non pro narrationibus antiquitatum, sed pro disciplina & utilitate nostra didicimus scripta, &c. & deinde: *Quia timebant obstetrices Deum, fecerunt sibi domos: quod dictum nullam consequentiam secundum litteram habere potest: & postea: Nolite putare, ut saepe iam diximus, veterum vobis fabulas recitari,*

D sed doceri vos per hæc, ut agnoscatis ordinem vitæ. Homilia sequenti hæc scribit: *Et tu ergo nisi ascendens ad montem Dei, & ibi occurreris Moysi, idest nisi excelsum Legis ascenderit sensum, nisi ad spiritualis intelligentiæ cacumen evaseris, non est os tuum apertum à Domino. Si in humili loco litera steteris, & historie textum Iudæicis narrationibus innectas, non occurreris Moysi in montem Dei, nec os tuum aperit Deus, neque instruit te quæ oporteat te loqui.* Homilia 11. in librum eundem talia quoque offendas: *Si quis est, qui legens Moysen mormurat adversus eum, & displicet ei Lex quæ secundum litteram scripta est, quod in multis non videtur servare consequentiam, essendit ei Moyses Petram, quæ est Christus, & adducit eum ad ipsam, ut inde bibat, & reficiat sitim suam.* Homilia 3. in Levit. Iudæos inepte & inutiliter servasse ait præceptum, quo immundorum & cadaverum contactus prohibetur, atque id allegorice intelligendum esse tradit, quod & in Homil. 7. in

E Levit. multis inculcat. Præterea Homilia eadem 3. præceptum Levitici exponens, quod pro peccato non spontaneo arietem immaculatum siculo sancto emptum offerri jubet, secundum litteram absurdum id esse decernit, & ad spiritualementem expositionem trahit. Homilia 4. ad mandatum de azymis, quæ quisquis tetigerit, sanctificatum iri Lex sancit, sic ait: *Enimvero nullo modo vel rei natura, vel veritas religionis hoc recipit, & ideo redendum nobis est ad expositiones Evangelicas atque Apostolicas, ut Lex possit intelligi. Nisi enim velomen abstuleris Evangelium de facie Moysi, non potest videri vultus eius, nec sensus eius intelligi. Vide ergo quomodo in Ecclesia Apostolorum discipuli adsunt his quæ Moyses scripsit, & defendunt ea, quod & impleri queant. & rationabiliter scripta sunt: Iudæorum vero Doctores, & impossibilia hæc & irrationabilia sequentes litteram faciunt: quibus consimilia habentur Homil. 9. in Iosue. Hæc insuper commentatur*

F Homilia 5. in Levit. ad Moysi præceptum de hostia pro peccato, quod extat Levit. 6. 25. & seq. *Hæc omnia nisi alio sensu accipiamus, quam litteræ textus ostendit, sicut saepe iam diximus, cum in Ecclesia recitantur, obstaculum magis & subversionem Christianæ religioni, quam rationem, adificationemque præstabunt. Addit postmodum Scripturam constare corpore, anima, & spiritu; littera nimirum, sensu qui intra ipsam deprehenditur, & umbra quadam rerum cælestium; corpus usus fuisse iis qui nos præcesserunt, nobis animam, spiritumque iis qui cælestem hæreditatem consequentur: multis deinde interjectis ait: Triplicem namque in Scripturis divinis intelligentiæ inveniri saepe diximus modum, historicum, moralem, & mysticum: unde & corpus inesse ei, & animam, ac spiritum intelleximus. Apertissimum vero quod legitur Homil. 7. in Levit. Si adfideamus litteræ, & secundum hoc vel quod Iudæis, vel id quod vulgo videtur, accipiamus quæ in Lege scripta sunt, erubescit dicere & confiteri, quia tales Leges dederit Deus: videbuntur enim magis elegantes,*